

Vejen 1-

20/9 2001.

Om min ungdom, der ikke var en dans på roser.

Jeg kom ud at tjene da jeg var 14 år. Det var 1 nov. 1937. Det var nok mindre end 1 km hjemmefra. En gård som havde taget navn efter mit hjem, og hed Baungård, så derfor kaldte vi vores for Lille Baungård. Det var et sted hvor der var en meget dygtig husmor, for man sagde om hende at hun kunne lave en æggekage til 7 mand af et æg. Sparsommeligt var hun ihvert fald, hvis ikke det rigtige ord ikke var nærig.

Det blev bestemt at jeg skulle have 20 kr. for den første måned, og 25 kr. for de følgende, men jeg fik også kun 20 kr. for den næste, og da jeg fortalte min far det, gik han straks derop, og spurgte hvad meningen var, og så var det i orden.

Det var så det man mente min indsats var værd, fra kl. 5,30 om morgenen til kl. ca. 7-7.30 om aftenen. Dagen startede med at jeg sammen med manden i huset malkede de 12-14 køer, jeg var god til at malke køer med hånden, og det påskønnede han, og resten af dagen gik med alt muligt forskelligt arbejde i huset.

Det var et sted med 2 karle og ellers 4 voksne børn som boede hjemme.

Der blev virkelig sparet på maden, og jeg kan endnu huske at de voksne karle fik én lille frikadelle på tallerkenen, og den var lavet af det billigste kød man kunne købe, for den trillede rundt, jeg kan se det for mig endnu, og husker at jeg tænkte på, hvordan de dog kunne arbejde på den slags mad?

Jeg havde den vinter fået frost i mine hæle, og det var noget der gjorde ondt, men det talte man ikke om, men konen spurgte mig en dag, hvorfor jeg gik og haltede, når jeg blev sendt i byen efter ting, og hun fik grunden, så var det svar nok, ikke noget med at der skulle gøres noget ved det.

Men det kunne min mor heldigvis.

Jeg havde mit værelse på 1 sal, i den ene ende af huset, mens 2 døtre boede i den anden ende.

Det var et koldt værelse, og jeg frøs, og om morgenen kom de 2 piger og tømte deres varmedunk for øjnene af mig, så jeg tænkte vel at det kunne jeg også tænke mig.

Det var så dårlig en dyne at jeg beklagede mig derhjemme, og fik så min fars tykke, uldne frakke med mig, og jeg husker at den var så tung, at jeg dårligt kunne vende mig, men den kunne holde på varmen.

En aften var den så pludselig væk, og jeg turde jo ikke spørge efter den, men gik hjem og fortalte dem at den var væk. Det fik min far til øjeblikkelig at gå med mig derop, for at spørge konen om hun kendte noget til det tyveri, og om de med det samme ville erstatte den.

Vejen 2.

20/9 200.

Det var en meget flov kone der gik ud på loftet og hentede frakken, og hun fik den besked at hos var vi ikke så fattige at vi behøvede at fryde, og at hun havde at lade den frakke ligge til det passede ham at hente den. Hun gik ned uden et ord, og min far og jeg gik hjem, og så talte vi ikke mere om det. Jeg var der et halvt år, og fik så plads i huset ca. 3 km. væk. Det var også på en gård, hos nogle sure mennesker, med voksne børn, Der var 3 karle + manden, og alligevel fik jeg det job, at tømme de 4 tunge mælkejunger, som blev læsset af ude ved vejen, fyldte med syrnnet mælk til dyrene.

Selve spandene var af jern og derfor meget tunge, og fyldt at syrnnet returnmælk til dyrene.

Senere blev de lavet af aluminium og lettere at bære og rengøre.

Da fik jeg min første rygskade, og måtte til læge, som beordrede mig at tage hjem til mine forældre og holde mig fra arbejde i 14 dage.

Det har nok ikke passet herskabet, men oveni udbrød der i den tid MUND og KLOVSYGE hos dyrene derhjemme, og da det var det første sted blev alle dyrene slået ned, for at smitten ikke skulle brede sig, hvad den dog imidlertid alligevel gjorde, men det gav mig nogle ekstra fridage.

Jeg mener at jeg var der et år. Og det var det år der blev lavet en tyendelov, som gav os en uges ferie, men da jeg vovede at spørge om 4 dages ferie, blev jeg bevilget det, og heller ikke mere. Den ferie blev benyttet til 4 dage ved Vejers strand, hvor der var sommerlejr for unge.

Dengang kunne man ikke tillade sig at brokke sig over noget, for så var det svært at få en ordentlig plads næste sted.

Næste plads var i Kalvslund ved Ribe. Det var også et sted hvor man blev dårligt behandlet.

Det drejede sig kun om arbejde, og ikke om menneskelighed.

Med lange arbejdsdage og fri hver anden søndag når man havde gjort færdigt over middag, og skulle spørge fri hvis man ville ud om aftenen. Jeg blev 16 den sommer, og da det nærmede sig efteråret, blev jeg tilbudt at blive der et halvt år mere, men trods alle deres gyldne løfter om alle de ting jeg skulle få fri til, holdt jeg fast på mit. Jeg husker mange ting fra den tid, og også at manden – karlen og jeg var ude i marsken en hel dag, for at bjerge hø, og først var hjemme kl. 21,30, og hvor jeg i halvmørke skulle skrubbe mælkejungerne, som havde stået og tørret hele dagen i solen, trods det at konen havde gået derhjemme hele dagen.

Det var jo i 1939 og det var noget med at hamstre, hvis man havde penge til det. Det var svært at få fat i sæbepulver husker jeg, Der blev jo kun vasket storvask en gang i måneden og det havde jeg slet ikke tøj til.

Så når de ikke var hjemme fik jeg travlt med at vaske mit tøj. Men så var det galt, når de kom hjem og så det på tørresnoeren. Konens svigermor boede ved siden af, og hun må have hørt om det for en dag sagde hun til mig at jeg bare skulle vaske når jeg havde brug for det, og så hænge det over på hendes tørresnor, og hvis nogen brokkede sig over det, skulle hun nok tage affære.

Og siden kunne jeg vaske i fred.

22/9 2001.

Så blev det 1 nov. og jeg havde valgt at flytte. Det faldt sig sådan at min søster Elly var i huset hos en dame, hvis søster i Jejsing øst for Tønder, stod og manglede en stuepige og en kokkepige, så vi mente nok at vi kunne klare det. Elly var 19 år, og tog sig kokkepigejobbet på, og det var hun god til.

Jeg husker tydeligt den 1 nov. Der var jo mørkelagt overalt, og vi stod af toget i Jejsing i mørkt, vådt efterårsvejr, og vandrede efter anvisning ud gennem byen. På et tidspunkt bankede vi på et sted, og spurgte om vej, og efter en forklaring, sagde de pågældende, ak, små piger, der bli`r i ikke ret længe. Vi var nu ikke så forknytte, men burde måske være det, vores far var ihvert fald bekymret for os, for det at rejse så langt sydpå, nu hvor krigen truede, var nok for farligt.

Men vi nåede stedet ca. 3 km. fra byen.

Vi vidste jo godt at det var et stort sted, men jeg blev meget overrasket, og følte det kæmpestort.

Der var et køkken 4 gange så stort som et normalt stort køkken, det var det første vi så.

Herskabet var ikke hjemme, men et familiemedlem var der for at vise os til rette.

Når jeg går i detaljer her, er det fordi det for mig var et eventyr, og stadig står for mig, som et eventyr. Det skyldtes nok at jeg for første gang fik, som tjenestepige, en ordentlig og venlig behandling

Der var nok at se til i det store hus. Jeg blev jo dagen efter vist rundt, og da vi kom til det vi i dag kalder en entre, var det en hel sal vi trådte ind i, ~~det var som en hel sal~~, hvor der stod en stor kiste- et stort 6-benet bord midt i rummet- et bornholmerur og et mindre bord.

Og vinduerne i huset var så store, at selv om jeg stod i vindueskarmen kunne jeg næsten ikke nå op til den øverste rude. Der var dagligstue – spisestue – storstue – rullestue – børnestue + alle de andre rum samt de værelser der var på 1 sal.

Ud over det job, hjalp jeg også til i køkkenet morgen, middag og aften.

Vi var mange ansatte. Der var 10 karle + røgttere og fodermestre med koner, så der var mange at lave mad til, og noget af en opgave for Elly, men jeg tror at hun klarede det godt.

Det var en herregård som hørte til Schackenborg, så vi havde nogen gange besøg af greven.

Til gården hørte et mejeri, som og fik mælk tilført fra omegnen. Der var huse til røgttere og fodermestre, og en stor villa til karlene, med en masse rum, som jeg dog undtagelsesvis skulle holde rent. Vi havde en gårdskarl som holdt haven og beplantning omkring gården.

Når der skulle vaskes storvask, kom en vaskekone, og så stod vi i kælderen og vaskede hele dagen, udover alt det andet, der skulle laves.

2 okt. 2001.

Mit bedste ungdomsår.

Den første nov. 1939 flyttede jeg til Sønderjylland til en herregård øst for Tønder. Det var en gård som hørte ind under Schackenborg. Den hed Store Tønde, og blev dengang forpagtet af familien Linné.

Min søster og jeg blev henholdsvis Kokke – og stuepige, jeg det sidste. Elly var 19 år. og jeg var lige fyldt 16. Jeg har altid beundret Elly, at kunne forstå den store husholdning.

Vi var ca. 20 personer der skulle laves mad til, og i høsten mange flere.

Min far var meget bekymret for os, da krigen jo nærmede sig, og dette var tæt ved grænsen, men vi mente jo ikke at det ville berøre os. Men det kom det hurtigt til, både med rationeringer og afsondringer fra alt hvad man normalt foretog sig fritiden.

Men det var et dejligt sted, hvor fruén i huset deltog sammen med os i det daglige.

Det var et stort hus, og nok for en stuepige at gøre. Rummene var store, og højt til loftet, jeg husker endnu at vinduerne var så høje, at jeg ikke kunne nå helt op, selv om jeg stod i vindueskarmen.

Der var altid en dejlig stemning omkring os, og vi blev venligt behandlet, i modsætning til hvad jeg før var vant til. Vi var der et år, og så mente Elly at vi skulle prøve noget andet.

Det blev så knap to måneder på et hotel i Tønder, men det kunne min ryg ikke holde til, så vi rejste hjem til vore forældre en kort tid, hvor jeg så fik et job i Christiansfeld, og var der i 10 måneder, så var det nok det sted, og jeg tog tilbage til Store Tønde, og var et halvt år. Kort efter blev det solgt og herskabet flyttede til Hanbjerg ved Struer, og jeg har siden holdt bekendtskabet vedlige.

Så har jeg tjent et halvt år hos en købmand i Jejsing, og det var ikke venlige mennesker.

Jeg husker især hvordan behandlede en ung pige på 18 år en juleaften, for imens jeg vaskede op efter julemiddagen dansede de med børnene om juletræet, og kom så ud i køkkenet med en julegave, med et værs'go, og det var så den juleaften. Pakken indeholdt en kam og et spejl, som var fugtskadet, og som de ikke har kunnet sælge, så de minder kan jeg godt undvære.

Så blev det Glejbjerg et årstid, det var heller ingen succes, da konen altid var syg, og stemningen var derefter. Derefter var jeg i huset hos en slagter ved Holsted St. i 3 måneder, der var 6 børn, og de 3 var blebørn, så mit job var mest at stå i udhuset og vaske babytøj, og alt det kolde vand gjerde at jeg ustandselig havde blæbetændelse, og var nødt til at flytte.

Det blev også ved Holsted St. og et dejligt sted, hvor jeg blev behandlet som en datter af huset, og også den familie har jeg holdt forbindelsen med. Jeg var der i 2 år og var meget glad for den tid, selvom det var lange arbejdsdage, med hårdt arbejde, og ofte en dårlig ryg. Der var jeg så til 1946, og min sidste plads inden jeg flyttede til Læborg.